

SLOVENSKI NAROD.

Vtorek, četrtek in soto-
koto izhaja in velja v
Mariboru brez pošilja-
nja na dom
za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrť " 2 " 60 "

Oznaniła:

Za navadno trisporno
vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se pla-
čujejo po prostoru.

Za vsak tisek je pla-
čati kolek (štempelj)
za 30 kr.

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Adresna debata.

Kakor nam poročajo časniki bode sicer število onih drž. poslancev, ki bodo govorili proti Tintijevi adresi, manjše nego onih, ki jo bodo zagovarjali. Toda če bo manjšina tako govorila, kakor sta dozdej govorila dr. Toman in Dürckheim, potem bo moralno zmagala manjšina, če tudi pri glasovanju prevaga centralistična večina. Govor poslanca dr. Tomama se nam zdi tako imeniten, da naj ga tu priobčimo, kakor smo ga našli v najboljših poročilih dunajskih. Toman je govoril prvi za poročevalcem in prvi proti adresi. Zadržaj njegovoga izvrstnega govora je menda ta-le:*)

Kakor v vseh državah tako je zlasti v Avstriji blagor in sreča države odvisna od tega, kakšna je ustava. Če bo avstrijska ustava naravna prava posameznih kraljevin in dežel spoštovala, če bo ozir jemala za posebne razmere posameznih državnih oddelkov, potem bo ustava pospeševala notrajni mir, svobodo in državno moč; če bo pa zapustila to pot, če se bo delala po izgledih drugih, čisto različnih držav, potem mora biti po vseh postavah pameti nevarna in zavrljiva. Da je temu res tako, uči nas zgodovina mnogih držav; pa tudi navadne postave splošne in državne spredivosti nam pripovedujejo, da ne more biti drugače. Te moje pričetne besede pač dovolj opravičujejo resne besede prestolnega govora in pa državni položaj sploh. V Avstriji si z vso oostrostjo nasproti stojiti dve stranki in to ne le v državnem zboru, ampak tudi v ministerstvu, kakor je še pred kratkim obstajalo. Ena stranka oglašča, da se moramo z vso trdostjo držati črke ustavine in da se mora zavrniti vsaka sprememba. Da bi se ta ustava za vsako ceno izvršila, poslužuje se ta stranka v pomoček strahovalnih in posilnih naredeb, odpravlja in ob moč deva najvažnejše pravice ustave — za vse one, ki hoté, da bi se ustava predrugačila. A to še tej stranki ne zadostuje, izmislila si je še drugo sredstvo: pre naredbo volilnega reda, neposredne volitve.

*) (Ko smo te vrste pisali, nismo še imeli v rokah sten. zapisnika. Vredn.)

Kaj pa da ne morem razumevati, kako se take spremembe ujemajo s trdim in trdnim izvrševanjem sedanje ustave.

Na drugi strani stoji stranka, ki hoče ustavo resnično oživeti; ona teži po ravnopravnosti vseh kraljestev in dežel, ki pa naj ne bi bila samo na papirji zapisana ali pa odvisna od dobre volje ministerske. Na prvi strani stoji stranka, ki se sklada s znano spomenico ministerske večine, ki ima za seboj večino adresnega odbora in kakor je videti tudi večino državnega zbora. Na drugi strani stoji stranka, ki se ujema s spomenico ministerske manjšine, ki je sicer v drž. zboru v manjšini, ki pa ima za seboj večino narodov. (Dobro! na desni.)

Zdaj pa preiščimo, katera teh strank Avstrijo tira poginu v naročje, in katera hoče Avstrijo okrepiti in resnično podstaviti; preiščimo, katera pospešuje pravo blagostanje in v kateri obliki se dá doseči in razviti svoboda, ali v centralizujuči ali v decentralizujuči obliki.

Da si odgovorimo na prvo vprašanje, moramo si ogledati, kakšna je naša država, in tú vidimo, da je Avstrija skupnost (agregat) raznih narodnosti, katerih vsaka je kteremu najmočnejših evropskih narodov v rodu. Samostalnost posameznih dežel se je do zdaj zmerom priznavala, to nam kaže pragmatična sankcija, manifest cesarja Franca I. 1804, in oktoberska diploma. Kakor pa se mora priznavati samostojnost kraljestev in dežel, tako se morajo priznavati tudi njih običaji in posebnosti, ktere so do leta 1848. spale kakor pod mrtvaško odejo. Avstrijske dežele so one dobrotnice, ki so premoženje in življenje za državo darovale, ki so državo rešile iz vsake nevarnosti, tako da se deželam ne sme reči: Okolo miz, kjer se uravnujejo državna opravila, nimate Ve nič opraviti! Kraljestva in dežele po pravici tirjajo, naj se jim povekša njih avtonomija v postavodaji in v upravi in to tem bolj, ker skupno avstrijsko državno življenje zaradi tega ne bo pešalo, kakor tudi telo ne peša, če se ojačijo posamezni udje. Iz tega samega je že razvidno, da Avstriji ne more ustrezati centralizujuča ustava.

Žalibog pa v Avstriji vedno napreduje germanizujuče centralizovanje; pričelo se je za cesarja Jožefa, ki je moral okusiti hud upor; s tem da je razžalil posebnosti dežel, pokopal je sam svojo svobodomiselnost. Pridobitki leta 1848 so se prehitro pogubili, nastopila je reakcija. In kaj se je doseglo? Zgubili smo eno deželo. Tu se je vladar odločil izdati oktobersko diploma, v kateri se izrazuje misel avtonomije. Potem je zopet prišel svobodomiseln mož, Schmerling, ki je prava oktoberske diplome skrajšal, umetne volilne rede stvaril in tako veliko nevoljo napravil. Zastonj so poslanci razlagali, kako nevarni so taki volilni redi, zastonj so sedanji vladni možje Schmerlinga svarili. Sistema se je maščevala pri Kraljevem Gradcu, zbudila je nezadovoljnost Ogrov in Poljakov in je končno peljala do nesrečne sprave z Ogersko. Naučili pa se iz tega niso nič, ustavo leta 1867 so zopet napravili brez Čehov, Slovenci in Poljaki so proti njej ugovarjali. Da narodi s sedanjo ustavo niso zadovoljni, dokazujejo deklaracija na Českem in Moravskem, kaže gališka resolucija, sklepi na Kranjskem, v Bukovini in Trstu; krvav dokaz je Dalmacija. Vse to so odločna dokazila, da se v Avstriji centralizem ne dá izvršiti.

Tolaži nas le to, da je vladar spoznal, da je treba sporazumljenja. Nj. veličanstvo je to priznalo v prestolnem govoru in naročilo ministerstvu naj mu predloži nasvete o spravi z nezadovoljnimi narodi. A sedanje zmagonosno ministerstvo je odgovorilo, da se mora opozicija utreti ali polomiti. Nezaslišano obsojanje časnikarstva, izjemno stanje na Českem in v Dalmaciji, strahovanje pravične opozicije, vsakovrstno vpljvanje vladnih organov — vse to kaže svobodomnost sedanjih ministrov — zdaj imamo parlamentaren ministersk absolutizem. Imamo puške iglenke, ki pa niso svoje dobrote še dokazale na srcih vseh Avstrijcev. (Predsednik opominja govornika k zmernosti.) Mi imamo ječe in zapore, ki niso še napolnjeni z vso inteligencijo. Imamo tudi še denarje, da si zidamo nove ječe. (Ko še enkrat predsednik govornika posvari, odgovori dr. Toman, da bode nehal govoriti, ako

Listek.

Naravoslovne črtice. *)

II.

Podgana.

Tako močno ne sovražim nobene živali, nego podgano. Grda ta stvar mi je že kaj škode napravila. Zredim si lepo prase, pa pride ta nespodobnežica, in zraven praseta iz korista je, ali pa še prasetu uho odgrizne. Ona ima veliko prisposodnosti z neko dobro znano ustavo. Vse podkoplje in nikjer nič ne koristi. Ona je živi §. 19. temeljnih postav; če misliš, sedaj pa jo že imam, ti ročno uide. Taka je s tem ljubim §. 19. Kjer ga hočeš v svojo korist obrniti, ti že smukne izpod rok, in najde luknjo, skoz katero zmuzne. Ko še bi živel podganoslovec mesta Hammeln! Dosti mojih bralcev ni še nič slišalo o njem. Toda pazko! Leta 1284. se je prikazal v mestu Hammeln pisano oblečen človek, zato so ga imenovali: Buntling. Rekel je, da zna podgane loviti, in obljubil meščanom, da jim bo njih mesto rešil podgan, ako mu dajo plačilo, katero si

je sam odmeril. Meščani radi obljubijo. Naš podganolovec vzame iz žepa drobno piščalko, v njo trikrat zapiska; od vseh strani pridejo miši in podgane, in se dajo prav vbogljivo od copernika v vodo gnati, kjer so se vse potopile. Ko gospod Buntling išče svojega plačila, mu ga Hammelčani odrečejo. Mož se na to razsrdi, ves hud odide in pride zopet na sv. Joana in Pavla dan z rudečim klobukom in divjim obrazom v mesto, zapiska s svojo žvegljico po ulicah, ali namesto podgan in miši, pribegzajo otroci, ktere je peljal skoz mestna vrata v bližnjo goro: Koppelberg, čijega utroba se je odprla, pa tudi zaprla, ko je podganolovec z otroci bil v utrobi gore. Otrók ni bilo več nazaj, razun nekterih in ti še so prišli kot gluhomeni k svojim starišem. Še denes lahko bereš nad novimi vrati mesta Hammeln napis: Centum ter denos cum magus ab urbe puellos duxerat ante nos CCLXXII condita porta fuit. Ta zgodba je tudi namalana v mestni cerkvi, na mnogih hramih, izrezana na kamenih, in tudi poseben denar je bil v ta spomin kovan. Kdor mi tega ne verjame, naj bere sledeče knjige:

a) Erich exodus Hamelensis 1665. b) Kircher, Musurgia II. lib 9. c) Kirchmaier, dissertatio de inauspicato Hamelensium exitu, Wittenbergæ 1671. d) Scholl,

fabula Hamelensis Hannov. 1662. e) Becherer, Thüringische Kronika str. 366. f) Schudt, Merkwürdigkeiten, 4 B. 5. K. g) Becker, die bezauberte Welt von Schwager und Semmler, Leipzig 1781 3. B. 4. K. h) Fein, das unter dem Ausgang der hammelschen Kinder verborgene Geheimniss, Hannov. 1794. i) Sprenger, Geschichte von Hammeln, Hannov 1826. k) Lyser, Abendländische Tausend und eine Nacht, Meissen 1838 I, 265. l) Harrys, Sagen Niedersachsens, Celle, 1840. I. str. 45. m) Grimm, deutsche Sagen I. str. 330. n) Häcker deutsche Volkssagen, Göttingen 1835. str. 20. o) Nork, Volkssagen str. 392. p) Gottschalk, Sagen der Deutschen, Halle, 1814 str. 56 itd.

Glejte, ali ni naš nemški sosed učén mož! — Kedaj bomo mi tako daleč spravili in od podgan našega prihodnjega poglavitnega mesta bele Ljubljane 15 knjig napisali. V Ljubljani pa le tožijo o pomanjkanji gradiva. E brate! saj ga ne manjka, le pisateljev ni, kateri bi ljubljanske podgane znali popisati. Željo sem izrekel, da bi se pokazal tudi pri nas g. Buntling; dali bi mu radi dobro plačilo ne samo za podgane, da jih odpelja, temuč tudi za otroke nemarne, naj gre ž njimi v Koppelberg. — Ne res? Kaj pa menite, postavim, Vi mariborski učitelji grški, latinski, nemški, nemšku-

*) Zadnjič se je urinila nesrečna pomota v napis in je stalo: „naravoslovne“ namesto „naravoslovne.“

se mu bo kratil svobodni govor; potem pa nadaljuje): Nezadovoljnim narodom se lahko odzvemó vse svoboščine, pravice zborovanja in društev, porotne sodnije itd.; še enkrat se lahko vpelje izjemno stanje; to je recept, po katerem hoté opozicijo polomiti. Poprej ste mi segali v besedo, ko sem hotel reči, da ne morem verovati, da bi hotel nemški narod v Avstriji s takimi pripomočki zmagati. Tak recept bo morebiti dal navidezno močno ustavno vlado, nikdar pa ne bo ustvaril prave ustavnosti. Konec vsega bo še večja zmešnjava.

Če si ogleđamo ustave drugih držav, vidimo, da so se često spreminjale. Angleška ustava se že 300 let spreminja, in to zato, ker mora biti ustava živa, a ne mrtva črka. Kdor zagovarja nepremekljivo ustavo, zagovarja njen propad. Saj ustava ne more biti namen sama zase, ona ima le namen, da se uresniči svoboda in blagostanje.

Vpeljati hočete neposredne volitve, ki so v protiglasji z oktobersko diplomo, s tem hočete spodsekati in posekati cvetoče drevo deželne avtonomije. Ali ni temu res tako? G. minister notranjih zadev naj mi odpusti, ali opomniti ga moram na neki njegov izrek v privatnem govoru, namreč: Deželni zbori morajo zginiti, ž njimi ne morem vladati. (Minister dr. Giskra: To ni res!) Jaz sem porok, da je to istina. Če bodeste tako ravnali, potem ste se za vselej odpovedali vsakemu sporazumljenju z nami; potem nam ne preostaja drugega, nego ostati na našem dobro avstrijskem stališču, ustavni stranki pa ne moremo nikdar in nikoli roke podati. Če vpeljete neposredne volitve, pač dobite mnogoglavlen parlament, a nikdar ne pravga državnega zastopa. Ali bo nemški narod tak zbor hotel? Vladar na tak zbor ne more obzira jemati; postave, ki jih bode tam delali in ko bi bile še tako svobodoumne, nimajo nobenega poročstva za obstanek Avstrije. Postavodaja bo prišla ob spoštovanje, eksekutivi se bodo narodi upirali. Avstrijo more podpreti le popoln parlament, v kterega so pomirjeni narodi poslali svoje zastopnike.

Ali je morebiti državi nevarno, kar tirja opozicija, namreč pomnoženo avtonomijo? Ne v centralizaciji ampak v avtonomiji se more razvijati svoboda. Tega mnenja so vsi, ki hoté enakost in svobodo. Kaj mar nemški narod ne potrebuje avtonomije, in zakaj bi je ne imel? Toda zastopniki nemškega naroda žalibog nadvladanje više cené nego svobodo. Ako se nam v Avstriji ne zодosti, potem si moramo zadostila iskati drugje. Potem se zna pripetiti, da pride država sama v nevarnost.

Nadvladanje nemško se hoče zagovarjati z večo svobodomiselnostjo in omiko nemškega naroda. Pa prava omika mora skrbeti, da se more vsakdo izobraževati v svojem narodnem jeziku, ona mora priznati rav-

nopravnost. Hegemonske težnje nemškemu narodu samemu delajo krivico. In kako se morete sklicavati na večo svobodoumnost, ako le hrepenite po nadvladi. S takimi dokazili se ne dá bojevati. Sicer pa moram krepko povdarjati, da nemški narod sploh tako ne misli, kakor se tú pa tam trdi. Ko bi res tú sedel nemški narod, drugače bi slišali govoriti, kakor se zdaj govori. Do sporazumljenja samo zato ne moremo, ker ga voditelji ne hoté, ne le ti, ki so v tej zbornici, ampak tudi voditelji javnega mnenja. Že med prvimi zasedanjem drž. zbora so se pokazala nasprotja, nekteri nemški zastopniki so že tedaj priznavali pravice avtonomije. In denes se te pravice na eni strani bolj in bolj priznavajo, na drugi bolj in bolj zametavajo.

Ali je pa tudi res, da so drugi narodi tako brez vsake vednosti? Česki narod je prvi prižgal dušno luč. Postave velikosrbskega naroda priznavajo najobširnejšo svobodo. Dajte narodom samostalnost in samolastnost, in narodi se bodo razvijali in napredovali; izvrženci nočejo biti in si tudi ne dáde naprav usiljevati. Trdi se, da se mora država ponemčiti; kako se sme taka krivica v imenu nemškega naroda proglašati? Vlada je po posameznih deželah skrbela samo za Nemce, druge pak je zanemarjala. Če hočemo v državi imeti mir, mora se najprej predrugačiti volilni red. Dokler se to ne zgodi, ne bo ustava dosegla, da bi jo vsi priznavali. Razmere, kakor sedanje nimajo pravne podlage; podpirati jih z bajoneti bi bilo brezpametno. Kdor smatra Avstrijo kot modérno državo, ne more se sprijazniti z našimi razmerami. Mi priznavamo Avstrijo za državo, ki naj dokaže, da je mogoče različnim narodom zadovoljiti. Kdor to hoče, mora sedanji absolutizem zavreči.

Zbornica hoče odgovarjati na prestolni govor. Moram priznavati, da sem zadovoljen s posameznimi stavki adrese, priznavati, da se sem ter tje pravice posameznih dežel povdarjajo, a poleg njih so drugi stavki, ki naglašajo posilstvo. Adresa ni program za spravo in sprijaznjenje, ona hoče le vzdržati, kar je. Temu se moram najkrepkeje ustavljeti. Dr. Toman pretresuje adresu. Ta del njegovyga sijajnega govora prinesemo po stenografičnem zapisniku. Denes naj le še dostavimo njegove zadnje besede: Ako vlada svoje naloge ne dovrši, potem se jako bojim, da se bodo nad njo uresničile besede sosednjega monarha: „Kar niso mogli storiti mogočni sovražniki, to so storili nemški ministri: Avstrijo so spravili na kant!“

Dopisi.

Iz Maribora. (Različne stvari — „Reforma“ — Trdnjava). „Héjšh, júheja, dideldidám . . .“ to je blezo refrén dunajskih in cizlaj-

tarski, nemškoslovenski, in slovensko nemški? Enak copernik podganolovec je tudi bil kapucin Angionini, kteri je v vasi Drancyles — Nonis blizo Pariza leta 1240. tudi vse podgane odpiskal, ali ko mu vaščani niso hoteli dati obljubljenega plačila, jim je konje, govedo, svinje in goske s piskanjem odpeljal, in nikdar jih ne več nazaj pripeljal. Ta možje bil že bolj praktičen, ker ta reč se zna bolje v kloštru porabiti, nego nemarni otroci. Vse te povesti se dajo naravno razložiti. Že starodavni narodi so opazili, ka, če se dosti podgan in miši pokaže, po tem rada prideta pomor in kuga, ki ljudi in živine pokončata. Letos je te mrčesi nenavadno dosti — utegne priti kuga, in ta bode dosti dobrega napravila v naši državi, marsikterega fantalina, kozla in osla vzela, tu pa tam tudi predsednika konstitucionalnih in drugih društev pobrala, in tako bode svet sam zapadel reakciji v naročjo — brez pomoči fevdalcev in klerikalcev.

III.

K r t.

Ali bi te zaklali, ali pa redili in plemenili, draga živalica? tega vprašanja še niso rešili kmetovalci: „Novice“ ga zagovarjajo, tudi jaz ga pustim rovati po svojih travnicah, in razkapam vesel krtovinjake. „Ali,

Bog obvari, so mi rajna mamka rekli, krta v hišo vredi, ker potem bi ročno babica umrla, če pa bi ga kdo v kuhinjo vrgel, bi morala jaz umreti.“ Da bi ga kdo vrgel v lesenjačo pred škotskimi vratami; — bi se vendar prepričali, jeli je vraža rajne matere istinita ali pa ne. Latin ima prislovico: loquax talpa, govornjiv, klafurljiv, jezičen krt. Sedaj zastopim, zakaj so v nekem mestu obhajali svoj „Verfassungstag“ v vrtu; ne samo zato, ker tam raste dosti kapuste (krautköpfe), nego ker pod kapusto rad stanuje krt. Nekakšna „wahlverwandschaft“ jih je gnala v on kraj, nikakor ne strah pred zoperniki ustave. Prislovico „loquax talpa“ tolmači častivredni Messerschmid tako: „loquax talpa significat hominem nullius judicii, sed tamen impendio verborum. Priporočevati bi se torej krt dal za simbol marsikteremu političnemu društvu. Povera ljudska tudi pravi, če slabega človeka s krtovo krvjo poškopriš, ga storiš močnega. Toraj proč s turnanjem in vsakojako telovadbo, ktera je toliko nesreče napravila na Jančjem in na Ježici. Kropite se s krtovo krvjo, in vi bode te močni kot Herkuli, nemški turnari in slovenski Sokoli in bode te brez težave hydram glave odsekvali.

Ἐπιταφίος.

tanskib „ustavovérnežev“; petorica ministerska je zmagala; ustava je rešena; pobito je slabodušno pomirjenje; nemštvo je zopet na konji; izginola je „fevdalna“ in „reakcionarna“ tema; Avstrija in liberalna era je na veke zagotovljena; kajti naš steber Jiskra je zopet naš mož Takó prepevajo — Jiskrini listi in lahkokrvi politiki. Ali pa so oni te zmage tudi na vse veke varni? Ali je res v spomenici „petorice“ ona panacea najdena, ktera obeta tudi poročtva mirú? Ali so federalistični Slovani res osupeli? Ali so nemški narodi avstrijski od svojih tirjatev res kaj ponehali? Ali zoperniki vsemu in vsakemu pomirjenju z nemškimi narodi, recimo z federalizmom, res mislijo, da so Slovanje po tej zmagi orožje položili in da se utrjenima zvezdama Jiske in Hrbsta tudi že poklanjajo? — Mislimo, da ne. Kaj hoče novo ministerstvo še začeti, česar še ni poskusilo? Posadni stan smo že videli; prepovedanja taborjev po Českem in drugod, tudi na Slovenskem, so že navadna in vsakdanja prikazen bile; tlačenje in prečenje tiskovne svobode — to so že dolgočasne stvari, za ktere se še kvečemu (?) odgovorni vredniki, ali občinstvo več ne (?) méni. Kakovo novo orožje še hočejo tedaj ministri poskusiti? Morebiti nove neposredne volitve v državni zbor? Tudi to še ne bi bilo najhuje gorjé; ali do takih volitev je še daleko. Ostane še samo eno, česar pa „ustavovérni“ in „ustavoljubni“ ministri ne mogó brez nevarnosti in upora samih Nemcev storiti: namreč ustavne pravice same preklicati. Stanje avstrijske države se tedaj ne spremeni pod nadaljevanjem sedanjega ministerstva skoro v ničem; upor pa lahko veči raste in — zunanje zadeve niso v rokah naših ministrov (in tudi Beustovih ne), ker političnih slučajev k sreči ministri še niso v najem vzeli. Pač pa se federalizmu vedno bolj bližajo časi; decemberska ustava vlada s e d a j, a svet se suče in mi vsi ž njim. — „Reforma“ ima v zadnjem svojem številu zares važne in imenitne članke o Avstriji in federalistične nje presnovi. Ti članki, posebno oni od spisatelja „Oesterreichisches“ imajo tudi nas Slovence v mislih ter govoriyo posredno o „vseslovenskem“, kakor bi ga jaz imenoval, programu ter dokazujejo, da se Avstrija ne sme samó po historičkih načelih predstaviti, ker bi se takó Poljakom, Rusinom in Slovincem krivica godila, ampak tudi gledé na vladajoče, ravno od Nemcev najbolj upotrebjeno, ali ravno od njih najbolj zatajeno načelo narodnosti. Sploh vidimo, da so vsi strastni in nestrpljivi politični pisatelji na strani centralizma, vsi mirni in objektivno pisoči pa branitelji federalizma. Tudi iz tega znamenja smemo zaključevati, da je bodočnost naša; kajti nadutost, puhlost in hudobnost morajo se enega dne v vsej svojej nagoti in revščini pokazati in bankerot storiti. Globoke ideje počasi, a zató gotoveje prodirajo temo nevednosti in zaslepljenja. — Kakor iz popisa ob ustanovljenji novega političnega društva „Trdnjave“ razgledamo, živi v njega osnovateljih precej svežega (frišnega) in krepkega narodnega duhá. Mi temu društvu tem bolj čestitamo, ker je misel „zedinjene Slovenije“ edini slovenski program, ki ima nekaj vidnega in popitljivega jedra; sámo hrepenenje po koščekih jezikove ravnopravnosti in milostnega ozira na naše šole in uradnije . . . to vse je preslaba in prepričla jed za čvrste ljudi. Otroci se zadovoljujejo z igračicami in sladkobicami, kedar jih pesterne hoté potišiti in pomiriti; veliki ljudje in pa narodi zahtevajo svojo celo, popolno, izdatno pravico do življenja. Bog daj, da se imenovano društvo prav ukrepi in da neustrašeno in nezmočeno od čukov in „mačnikov“ na korist Slovencev deluje.

Iz Laškega trga, 19. jan. [Izv. dop.] 16. tega meseca je napravila naša čitalnica besedo s plesom, ktera je bila v marsikterem oziru prav znamenita, in sicer ne samo zaradi svečane priložnosti, nego tudi zastran odličnih gostov, kteri so našo čitalnico s svojim prihodom počastili. Šestnajsti dan tega meseca je bil predgod našega rodo- in gostoljubnega g. dekana in višjega župnika Antona Žužata, kteri ni samo občečisan kot ljubeznjiv pastir svojih ovčic, nego tudi kot mož, kteri staro, slavnoznano krepost Slovencev —

gostoljubnost skazuje brez izjemkov, ker gospod in kmet, bogat in siromak najde v njegovi hiši gostoljubno sprejetje. Zraven tega je ta vsega poštovanja vredni mož izvrsten domoljub in podpiralec vsakega narodnega početja, in tako tudi naše mlade čitalnice, kateri je daroval mnogo knjig in časnikov, da se ukažejni in ukapotrebnim udje izomikajo v materinskem svojem jeziku. Kako sivega starčka vse ljubi in spoštuje, kazalo se je že s tem, da se je že na predvečer njegovega 70ga goda zbralo dosti njegovih čestilcev iz posvetnega in duhovskega stanu, in da tudi na Antonovo je gostoljubni starček okoli sebe zbral čez 30 svojih špotovalcev. Besedo so začeli pevcji, večidel nadopolni dijaki celjske gimnazije, kateri so že pred besedo čestiljivemu g. dekanu zapeli v njegovi dvorani miloglasne godovnice. Veseli nas, da ta gimnazija, ktera nima nobenega učitelja slovenskega jezika, kateri bi že bil poskušnja napravil iz predmeta, ki ga uči, ima tako goreče mladeniče lepega, čednega, pametnega obnašanja, da ravnateljstva gimnazija ni treba sram biti, ako njegovi učenci se kamo iz jaztrebovih očes svojih učiteljev podajo, in se brez nadzorništva razveseljujejo. Mi smo opazili, dasiravno se nam dozdeva, da je tudi za njimi se pripeljal poseben angelj varuh, da ti mladeniči so jedro celjske gimnazije, — ker v pogovorih, zunajnem vedenji in obnašanji smo opazili dostojnost in ponižnost, katerih lastnosti nismo gledali v graških različnih mestnostnih, kamor učeča se mladež zahaja. Pelj so naši dijaki navdušeno, in kot ubogi samouki izvrstno. Slava jim! Po petji je govoril naš občeljubljeni deželni poslanec dr. J. Vošnjak sine ira et studio, ali zdatno o marsikteri narodni zadevi, celo znal je biti prav humorističen, in je možke in ženske poslušalce izvrstno podučeval pa tudi razveseljeval po načelu „utile dulci“. Za njim je govoril g. župnik D. Terstenjak resno, pa navdušeno o sreči edinosti jezika in o religioznih prepričanjih, in navduševal Laščane se zbirati okoli svojega starega skoz in skoz poštenega očeta. Klici: bomo! bomo! so razodevali, da so tudi to potrebščino v slovenskih prizadevanjih zastopili rodoljubni Laščanje. Govorila še je ljubeznjiva hčerka g. predsednika čitalnice Žnidaržiča lep prolog z nježnim glasom in občutljivim srcem v čast g. dekanu kot pokrovitelju in podpiratelju čitalnice, in je ganila s svojim krasnim govorom vse poslušalce. Pele še so tudi laškega trga krasne gospodičine v harmoničnem zboru lepe pesmice, med kterimi se je posebno dopadla: „Kje so moje rožice.“ Vesel ples je plesateljne goste možkega in ženskega spola potem imel v svojih verigah do „rana belega“.

V gospod dekanovem poslopji še smo slišali tudi marsiktero lepo pesem „šentjurskih fantov, ktere vsak tiček pozna“, večidel skladbe slavnih bratov Ipavcev in Ripšelnov, ki so ta dan v veselje vseh svojih čestivcev prišli v romantični laški trg, kateri je nekdanj eden prvih domoljubnih trgov bil, kjer so narpreje se igrate gledišne igre; pa še tudi sedaj ima krepke narodne moči, ktere kljubu oviram sočlenov „freidenkerskih“ — bodo nadvladali in liberalni filistrizem, ki si v birokraciji daja napravljati sostavke, in ima svojega sv. duha na celjskem gimnaziji, prekopicnili v blato, iz kterega se je rodil, kakor žabe v mladostetji. Posebno zasluženje pa ima za laško čitalnico g. zdravnik Žnidaržič, kteremu je laški liberalni (!?) okrajni odbor hotel službo okrajnega zdravnika vzeti, samo zato, ker je slovensk domoljub. —

Iz Trsta, * [Izv. dop.] V nedeljo je prijadral sem vojni parnik „Gargnan“ iz kotorske Boke ter pripeljal 70 ranjenih vojakov. V pondeljek zjutraj so jih na vozovih v tukajšno bolnišnico prepeljali. Nek mornar, moj rojak, me je peljal zjutraj, ko so bolniki še na brodu bili, v ladijo da vidim, kako je parnik nalašč za prepeljavanje bolnikov preskrbljen z namorsko bolnišnico. Postelje visé na stropu tako, da kader se barka zajuga postelje zmerom na ravno vise in ranjenec ne čuti toliko bolečin in omotice. Za častnike je že boljše preskrbljeno, ker imajo lepe primerne sobice. Zgoraj je čedna dvorana, da se lahko sprehodijo in tabak pušijo. Lekarnica je bogato preskrbljena. Mar-

sikteri bolnik bi bil raje ostal na barki nego prenesen bil v bolnišnico, ker so imeli dobro postrežbo: vsak dan novo pečen kruh, dobro goveje mesó in vsakega vina, celo Madeira in šampanjca, za ktera se imajo ranjenci raznim dobrotnikom zahvaliti. Veseli pa so bili vsi, da so prišli iz ubogih dalmatinskih bolnišč, kjer se jim je slabše godilo.

Sinoči je prišel brzovav iz Ankone, da cesarica potuje po suhem, ker je morje nemirno. Tudi cesarja ne bo v Trst, ker bode baje soprogo na Pragarskem počakal. Priprave, ki so se tu za sprejem delale, so že vse pospravili.

Narodni ples v rojanski čitalnici je bil jako odliččen. Plesalke so bile prišle v različnih slovansko-narodnih oblekah. Videli smo brhko Kozakinjo, lepo Črnogorko, z malim bodalom, Dalmatinko itd. Videli smo med mladeniči obleke ljubljanskih, primorskih, praških, pelzenskih sokolov. Godba John-ovega polka nam je narodne pesmi izvrstno godla. Udov in povabljenih je bilo vse prostore polno. Vredil je bil vso veselico naš voditelj g. Valenčič.

Iz goriške okolice, 17. januarja. [Izv. dop.] (U mrla „Dom.“; — laške namere in Primorci; — beseda v solkanski čitalnici.) Z novim letom smo tedaj mi goriški Slovenci „Domovino“ zgubili. Vzroke, zaradi katerih se je njeni inace štovani vrednik izdajanju odpovedal, pustimo na strani, saj so namreč vsacemu pazljivemu čitatelju slovenskih časnikov, in tudi mladim „Slovincem v surki“ dobro znani; vsakteri jih lahko ugane. „De mortuis nil nisi bene“, t. j. o mrtvih naj se le spodobno in o tem kar so imeli dobrega na sebi, govori, pravi že stara latinska poslovica. Naj tudi jaz nekaj o rajni „Domovini“ dobrega omenim. Goriška „Dom.“ nas je namreč učila, kakšni da v marsikterih, navadno političnih zadevah ne smejo Slovenci biti, kako da ne smejo polževe poti hoditi in se za vsako drobtinico podeljene ravnopravnosti vladi zahvaljevati in se za-njo kot iz „milosti“ podeljeno jej globoko klanjati, in jej visoke pesmi prepevati, in kar je še več enacega. Pred vsem pa nam je tudi kazala, da je treba narodu vendar le slovenske spise pošiljati in tudi tako z njim govoriti, da on vlado prav umevati, vlada pa njegove pravične tirjatve spolnovati more, kakor so modre vlade vselej ravnale, in še ravnajo, kajti sicer se pregrešé proti naravnim zakonom, kar je gotovo zmeta in greh proti najvišjemu bitju. Saj celo zedinjene amerikske severne države indijanskim glavarjem v njih indijanskem jeziku dopisujejo, čeravno ni tisti skoraj še nič, v primeri z našim slov. jezikom omikan. Ravno tako jih tudi misjonarji le v indijskem jeziku resnice sv. vere učijo, (glej našega slavnega rojaka in škofa — misjonarja pred dvema letoma umrlega Fr. Baraga)! Drugo, kar je imela „Dom.“ dobrega na sebi je to, da je budila sicer nas goriške Slovence, čeravno le s prisiljeno vladno sopo in in vladnim duhom, pa vendar tako, da smo čitaje druge slovenske časnike ločili pravo narodno politiko od njene mršave oportunitetne politike. Zbudili smo se iz narodnega spanja, pa ne tako, kakor čini kralj Matjaž, kateri, kader mu je prvokrat brada okoli kamnite mize zrastle, je malko okoli sebe pogledaval, potem pa zopet trdno zaspal, in kateri bo neki spal, dokler mu trikrat ne zraste brada okoli mize. Mi se ne mislimo več v poprejšnje trdno narodno spanje zazibati, kajti iz tega spanja nas sta naša dva šempaski in biljanski tabor zbudila, kakor zbudi gromeci Armstrongov top še tako trdo spijočega človeka. V tej čuječnosti nas bodo tudi prihodnji na delo budeči Armstrongovi topovi — narodni tabori v bližnjih in daljnih krajih Slovenije — ohranili, da bomo oprezni in bdi-joči čuvaji, čeravno bivamo „an der äussersten gränze des süd-östlichen Deutschlands“, kakor je nek nemški profesor goriške gimnazije, opisovaje naše primorje, nekdanj rekel. Oprezni bomo in vedno čujoči toliko proti neumščini — kakor je slavni Slomšek nemškutarjo imenoval — kot nenasitljivemu lahonstvu, kteremu ni še dovolj, da je nam že 40000 beneških Slovencev pozobalo, ampak namerava tudi ne samo nas primorske Slovence, temuč tudi kranjske Slovence do Save in

„Tricorno“, kakor imenuje naš Triglav, v svoj nenasitljivi želodec stlačiti, po načinu, kakor največa ti ca noj (strauss) vse v svoj lačni želodec pobasa, kar le notre gre, čeravno vsega prebavati ne more. — Da tako dalje laške namere segajo, sem spoznal iz nekega laškega zemljevida „Italia unita e compiuta“, t. j. Italia združena in dokončana, ktera se je skrivši in očitno pred nekaj časa po Gorici prodajala. K tej v djanji še nedokončani Italiji je potegnen južni laški Tirol, nadalje gre načrt prihodnje laške meje od Triglava po Savi, Notranjskem, ter vzame v svoj okvir vso Istro in Dalmacijo, češ da zato, ker ste poslednji deželi, t. j. neki del tajistih nekdanj k republiki sv. Marka spadali.

Kazala nam je „Dom.“, da se v Beču čudne reči za „kulisami“ godijo, zaradi katerih skrivnosti je tobože Slovincem oportuniteta — shodna politika potrebna. Ali ravno ta oportunitetna politika nas tudi uči, da vlada ne misli iz lastne dobre volje naših pravičnih želj spolniti, še manj pa raztrgano Slovenijo v eno celoto združiti, saj tako so njeni organi, časopisi in zagriznjeni nemški birokrati in njih zbornice trobili. Iz teh vladnih nazorov pa izvira, da dokler sedanji trdni obroč avstrijsko-ogersko državno poslopje skupaj drži, ni niti misliti na spolnenje naše v taborih iz 100000 grl izražene pravične zahteve, da se bode naša še ne po pravilih anatomije raztelesena Slovenija zopet v eno skupno telo sešila, brez kojega združenja se nimamo nadjati uresničenja popolne ravnopravnosti slovenskega naroda, niti ikakvega revnega napredka v materijalnem niti duševnem oziru. Da tedaj, ako bomo hoteli čakati vladno dobrohotnost do našega tužnega naroda, jo bomo javeljne pred sodnim dnevom dočakali; ter vsi izgovori, da nam vlada dobro hoče, so le puhle malovredne fraze, kajti mi hočemo videti djanja ne besede in mrtvih paragrafov „alla § 19.“ Zatorej, rodoljubi, naša narodna politika mora biti odločna, pogumna, brez ktere si koli bojzljivosti pred vlado in njenimi organi, kateri nas do sedaj niso mogli s svojim nasprotnim ravnanjem s zaupanjem navdati. Ne zabite tedaj Vi vodje slovenskega naroda zopet v tem letu po vsi raztrgani Sloveniji blagonosnih taborov sklicovati, — ne mirujte, če tudi vemo, da na naša zahtevanja vlada le pisano gleda, in da se vladni možje vsemu našemu početju le posmehujejo. To nič ne dé, ampak pokažimo vladi nasproti svoj neodjenljiv pogum, da tako, kot smo sedaj po zgodovinski krivici raztrgano telo, ne moremo v sedanjem času omike in napredka dalje živeti, in da zedinjeno Slovenijo hočemo, to glasno tirjamo, ker jo tirja duh časa in blagor slovenskega naroda, ker je to zahtevanje vsestransko prevdarjeno, tudi pravično in ker je slednjič zedinjenje stožer in bistveni del našega narodnega obstanka. Tedaj pozor, bračo mila, da bode nastopno leto 1870 še z debelimi črkami v zgodovini našega milega naroda zabilježeno. Ne zabimo, da so nam naši vrli bratje Čehi in njih slavni deklaranti vzor vztrajnosti, neomahljivosti in stanovitnosti v zahtevanju narodnih pravic, kajti o teh pohlevno molčati ali se jim zaradi naših hudih protivnikov odreči bi bilo toliko, kot nad življenjem in boljšo bodočnostjo našega zaslužjenega naroda popolnoma obupati, česar nas večni Bog varuj!

Da smo se tudi mi goriški Slovenci že davno svojih pravic zavedli, to nam spričujejo naše čitalnice in obilo število izobraženih kakor manj izobraženih iz prostega naroda. Med drugimi čitalnicami je posebno solkanska — pol ure od Gorice oddaljena — omeniti in posnemanja vredna. Skoraj neverjetno je, ko bi človek sam nazoč ne bil, kako je mogoče, da sami domači Solkani, fantje in dekleta, ki so komaj ljudsko šolo dokončali, tako vrolo v deklarovanju in predstavljanju glediščinih iger napredujejo, kakor nam 6. t. m. napravljena „beseda“ javno dokazuje. Najpred je znani rodoljubni župan M. Doljak obilo zbrane goste z uljudnim pozdravom ogovoril. Potem je sledilo petje, deklarovanje, neki šaljev govori in šaloigra „strast in krepk.“ Med drugimi se je nek mladeneč J. s svojim šaljevim govorom „dokazovaje da človeška duša v želodcu prebiva“ odločeval. Nobenemu ni bilo mogoče se smeha zdrževati, vse je bilo tiho, vse je strmelo nad

govornikovo ročnostjo, vse je napenjalo ušesa, da ne rečem zijalo, kakor pravi Virgil: „omnes conticuere in-tentique ora tenebant.“ Tudi v drugem delu „besede“ so se v šaloigri „strast in krepost“ sami domači fantje in deklica A. v občo zadovoljnost poslušalcev obnaeli in svetu pokazali, da utegne njih čitalnica v predstavljanju glediščnih iger bolj napredovati kot marsiktera gosposka ali mestna čitalnica, kjer se na ličnih ročicah blišče glaze-rokavice in kjer kolonjska voda svoj prijetni duh puhti. Pri vkupni večerji so se slišale razne napitnice na slovenske zaupne može, med drugimi je bila ona gg. dr. Tonkli-u in Žigon-u napravljena z največim navdušenjem in z gromovitimi „živela in slava jima“ sprejeta. Narod že vé, komu sliši čast, t. j. le neplašivim ne pa oportunistnim poslancem. Radovali smo se do polnoči z napitnicami in petjem. Zarad slovanske vzajemnosti se je tudi slovansko pesem pela in s takim občnim navdušenjem, da so jo morali pevci trikrat ponavljati. — Po besedi je bil tudi oče čitalnic g. dr. Lavrič nazoč. Le tako vrli Solkanci naprej poti omike in prosvete! Napravite nam še takih veselice in Slovenija, ktero Vi o bregu mrzle Soče vrlo zastopate, Vam bo zato na veke hvaležna. Zdravo!

Politični razgled.

Deželni predsednik kranjski je poslal svojim uradnikom okrožnico, v kateri jim med drugimi nalaga, da morajo zanaprej v pismu in govoru z onimi strankami, ki samo slovensko znajo, občevati le v slov. jeziku. Videti je iz tega, 1. da so do zdaj uradniki tudi s trdimi Slovenci menda včasih občevali nemški in 2. da ima pri nas neomikan človek več pravice v narodnem obziru, nego izobraženec. V Avstriji se res omika krasno spoštuje! Sicer še pravi g. Konrad, da se morajo gg. uradniki v enem letu slovenščine naučiti, sicer ne bodo — — — avanzirali. Torej na sedanjih svojih prostorih pa vendar še lahko ostanejo, če tudi ne bodo imeli potrebne jezične zmožnosti. Racionalno to sicer ni, pa za gg. uradnike jako — komod, in to je tudi nekaj, če prav prokleta malo. Nur langsam voran, nur langsam voran, dass die — preussische landwehr nachezapeln kann! smo peli v dijaških letih.

Adresna debata še ni končana. Razun dr. Tomana so do zdaj proti adresi govorili Groholski, Dürkheim, Peter Gross, S v e t e c, Wodzicki in Greuter; za adresno so govorili Tinti, Mayrhofer, dr. Kaiser, Streeruwitz, Kuranda, Kaiserfeld, kteremu je bil besedo odstopil Wickhof, in Skene. Večini je moralo že slabo iti, ker so morali sredi med debato predsednika poslati v ogenj. Mi bomo govore opozicije prinašali kakor nam bo prostor dopuščal. Seveda bomo prišli z govori nekoliko pozno v primeri z nemškimi velikimi listi. A ostajalo ni drugzega nego ali govore počasu prinašati, ali pa vso stvar opustiti in zadnjega vendar nismo mogli. Toliko je za zdaj gotovo, da le manjšina zastopa avstrijsko idejo, večina suče svojega starega konjiča: Ali smo Nemci gospodarji, ali pa naj bo vsega konec.

Iz Dunaja se poroča „Tgp.“, da je cesar, ko je zadnjokrat ministre sprejel, izrekel željo, naj bi ministri do konca adresne debate izdelali svoj politični program, se zedinili o osebnosti in cesarju do sredi tedna predložili svoje nasvete. Kakšen bode program, vidimo iz spomenice ministerske večine in iz adresne debate: „Nobenega sporazumljenja, potolcimo opozicijo!“ Gledé osebnosti bo malo težje, kajti sedanja gospodujoča stranka ima pač veliko „gerngrossov“, pa uborno malo velikih mož.

Odpuščeni ministri se bodo brzkone za zdaj odpovedali vsaki politični delavnosti. Berger je kakor znano izstopil iz drž. zbora. Potocky in Taaffe, ki sta oba poslanca, sta prosila za odpust, eden se je zgovarjal z boleznijo. Potocki, ki se je prav prijazno poslovil od svojih uradnikov, pojde bajé na svoja velika posestva. Vodstvo kmetijskega ministerstva je začasno prevzel dr. Brestel.

Slovanom prijazni časopis „Nord“ ima velik pregled evropskih časopisov in njih glasov o ministerskih memorandih avstrijskih. On konstatuje, da je velika večina najveljavnejih časopisov na strani memoranda manjšine. — Vladni francoski in celo pruski listi ne dvomijo, da mora v avstrijskem boji zmagati načelo opozicije.

V Pragi za župana izvoljeni česki deklarant Hanke tega častnega mesta ni sprejel baje zarad bolehnosti. Prihodnji teden bode torej nova volitev. Ni dvomiti, da bodo Čehi zopet kacega deklaranta volili.

Na Hrvaškem je videti, da narodna stranka zopet čedalje več poprej od Rauchovcev iz rok jej iztrganih tal pridobiva. Vsi vladni listi se že z veliko težavo branijo „Zatočniku“, ki s težkimi, djanskimi dokazi pobija gnjilost, goljufijo in sebičnost, ktera vlada denes na Hrvaškem. Veliko podporo „sisački opoziciji“, kakor izdajalski hrvaški (nekdaj) prvak Gaj v svojih „Nar. Nov.“ narodno opozicijo imenuje, je tej dobljena na krajišnikih. Tako je morda Andrašijeva namera razkosati krajino, hrvaškemu narodu v korist, ker je zbudila narodno in politično življenje v krajini in tako ohrabrila tudi hrvaške narodnjake.

V o g e r s k e m drž. zboru se je dispozicijsfond v vsoti 120.000 gld., dovolil. Mi Cislajtanci smemo ponosni biti, da imamo za kupljive časnikarje več na „dispozicijo.“

V Bolonji je bila pri pogrebu necega Garibaldu velika republikanska demonstracija. Nek govornik je djal: najčastnejši spominke za mrtvega bi bil pokop zadnjega kralja. Le republika bode Italijo osrečila. — Važne so take izjave tembolj, ker mladi Italiji financijelno tako slabo gre, da si ministerstvo ne zna pomagati.

V b a v a r s k i zbornici je vojni minister tirjal izreden kredit 2,792.000 gld. za oficirje in še posebej 3,665.000 gld. za novo oboroženje peških vojakov. — Torej se vojska hoče množiti tudi v južni Nemčiji.

Pruski vladni časopisi pozdravljajo avstrijskega nadvojvoda Karla Ljudovika, ki bo Berolin obiskal, že naprej in razlagajo ta pohod kot popolno približanje in sprjaznjenje Avstrije s Prusijo.

Na Francoskem je zdaj največe važnosti sklep zbornice, po kterem bode sodnija (dozdaj kot poslanca nedotekljivega) Rocheforta v preiskavo vzela. — Francoski delavci se baje orožujejo s pistolami. — Republikanec Raspail ni še umrl, kakor je telegram bil poročil. — Morivec Peter Bonaparte pride v januarju pred sodbo.

Razne stvari.

* (Vladika Strossmayer). „Zatočniku“ se iz Rima brzojavlja, da so glasovi o atentatu na vladiko Strossmayerja skoz in skoz surova laž.

* (Odbor pol. društva „Soča“ v Gorici) je sklenil sklicati občni zbor pol. društva na dan 24. tek. meseca ob 11. uri predpoldne. Vabi se ude prav prijazno, da pridejo, ter se udeležijo posvetovanja o teh-le točkah: 1. Volitev enega odbornika. 2. Odborovo poročilo o njegovem dosedanjem delovanju. 3. Opravilni red društvenih zborov. 4. Poziv zarad volitve udov za okrajne cenilne komisije. 5. Predlogi posameznih družbenikov. Zborovalo se bo v goriški čitalnični dvorani.

* (Zanimivo). Pravda po porotnikih obsojenega slovaškega pisatelja dra. Hurbana se bo menda z nova začela, dasiravno je sodba že pravoveljavna. Brali smo te dni po časnikih, da so vsi naročniki Hurbanovega lista pismeno izrekli in potrdili, da jih obtoženi in obsojeni članek ni najmanje razdražil ali podšuntal in naščuval. To smo hoteli svojim slov. tovarišem priporočati v porabo, ako bo kakor tukaj „sila kola lomila.“

* (Za železnico gorensko) že se vozovi in kar se ž njima stika, izdeljujejo v dveh fabrikah poleg Mnihovega na Bavarskem. Ni tedaj dvombe, da konec tega leta bodo sopihali hlaponi po lepi naši gorenski strani.

* (Srbija). Po številjenji srbskega naroda v knježevini šteje Srbija 201.056 hiš, 1,215.576 (moških 626.220, ženskih 589.356) stanovnikov, kateri živijo v 38 mestih in v 2146 vaseh. Na 1 štirj. milji nahaja se 1215 prebivalcev. Na 1000 žensk pride 1050 možkih; nezakonskih otrok je 0.2%. Naroda zna pisati samo 4.2% in gledé množenja prebivalcev spada Srbija med prve države, jer je prebivalstvo od leta 1820—1855 narastlo vsako leto za 2% in od leta 1846—1866 vsako leto za 1.4%. Na 100.000 prebivalcev pride 4146 po- in 3947 pomorov. Vrednost nepremakljivega imenja znaša v Srbiji 19,515.749 t.

* (Odpis davkov). Po milostnem sklepu pre-svitlega cesarja od 31. decembra 1864. leta, kterega si je za zemljiščne davke deželni kranjski zbor izprosila, je finančno ministerstvo na podlagi operatov, ki sta jih c. k. deželno predsedstvo in c. k. finančno vodstvo ministerstvu predložila, dovolilo, da se od davkovskih dolgov, ki so zaostali od leta 1864. do 1867. odpiše 1267 gold. 63 1/2 kr., od davkov za l. 1868. pa 108.443 gold. 87 kr. Če tudi pravica sama po sebi zahteva, da se s zemljiščnim davkom preobloženim kmetom odpišejo prisilni davki, bi jim vendar cesarjeva milost ne bila došla, ako bi deželnega zbora ne bilo, ki se ves čas poteguje za olajšanje davka in v čegar smislu poslednji čas tudi ravna c. k. deželno predsedstvo z finančnim vodstvom. „Nov.“

* (Kako se spoštujejo zaukazi viših oblastnij). C. k. namestinja v Gradcu je z odlokom 10. junija 1869, št. 6968 zaukazala, da se imajo krajne table (ortschaftstafeln) povsod napisavati z nemškimi in slovenskimi napisom po vseh onih krajih, kjer je ljudstvo namešano, t. j. kjer Nemci pomešani živé s Slovenci. Kako se ta ukaz drugod spolnuje, tega ne vemo; iz Slivnice, Hoč, Radizela in Slov. Bistrice pa se nam je poročilo, da so krajni napisi po teh bivališčih povsod izključljivo nemški. Ker si nismo mogli misliti, da bi se srenjski zastopi drznili kar naravnost prelamljati zaukaze viših gospodov, smo o stvari dalje premišljevali, in res se nam je stvar posrečila. Dotični predstojniki so menda takole modrovali: Zaukaz velja samo za mešano prebivalstvo; Slivnica, Hoče itd. pa so čisto slovenski kraji, torej ni treba nemško-slovenskih napisov, ampak zadostuje enojezičen napis, pri kterem je predstojniku dopuščeno izbrati si jezik, in ta naj bo jezik visocega zaukaza, t. j. nemški! Živela ta logika naših srenjskih predstojništev!

Dunajska borska od 21. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	60 fl. 30 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov.	— „ — „
Enotni drž. dolg v srebru	70 „ 25 „
1860 drž. posojilo	98 „ 40 „
Akcije narod. banke	784 „ — „
Kreditne akcije	257 „ 50 „
London	128 „ 30 „
Srebro	128 „ 70 „
Cekini	5 „ 85 „

Vajen koncipijent

najde dobro službo pri

M. Miheljaku,

(2) c. k. notarji v Celji.

Preseljena kupčija.

Kupčija s železom „pri zlati kôsi“ in zaloga moke iz peštanskega paromlina, „Concordia“ imenovanega, ktera je bila poprej v gorénjih gospodskih ulicah nasproti kavarni Pichsovi, preselila se je zdaj v dolénje gosposke ulice, hiš. št. 129 v Braunerjevo hišo.

V Mariboru januarja meseca 1870.

(1) Carl Reuter.